Kiss Zoltán ny. alezredes:

100 ÉVE SZÜLETETT PIRITYI SÁNDOR

Adalékok egy kiváló újságíró, szerkesztő, hadtudós portréjához

ÖSSZEFOGLALÓ: *Száz évvel ezelőtt született dr. Pirityi Sándor (1925. szeptember 15. – 2009. május 1.) Bugát Pál-, Rózsa Ferenc-, Tanárky Sándor-díjjal kitüntetett, Aranytoll-díjas újságíró, szerkesztő, katonapolitikai szakíró, a hadtudomány kandidátusa, aki 1951-ben került első és egyetlen munkahelyére, a Magyar Távirati Irodába, ahol 44 éven át dolgozott. Az MTI moszkvai tudósítója volt 1963–67 között, és kiküldött tudósítóként is számos alkalommal megfordult a világ különböző részein. 1984-től a Magyar Pugwash Bizottság tagja, 1990-től a Magyar Hadtudományi Társaság (MHTT) elnökségi tagja, majd az etikai bizottság elnöke volt. 1993-tól a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat (TIT) országos ügyvezető kollégiumának tagja, azt követően a TIT Hadtudományi és Biztonságpolitikai Egyesületének tudományos alelnöke volt. Újságcikkek, tanulmányok sokasága mellett mintegy húsz könyvet írt, fordított és szerkesztett pályája során.*

KULCSSZAVAK: *dr. Pirityi Sándor, szerkesztő, újságíró, 100 éve született, Magyar Távirati Iroda*

A SZERZŐRŐL:
Kiss Zoltán ny. alezredes, a Honvédségi Szemle főmunkatársa

Újságíró sok van, kiváló újságíró azonban kevés. Egyértelműen ez utóbbi csoportba tartozott Pirityi Sándor, a Magyar Távirati Iroda örökös tudósítója, akinek nemcsak szakmai tudása nyűgözött le a vele való közös munka során, hanem személyisége is. A Zrínyi Kiadó felelős szerkesztői beosztásába való kerülésem (1985) után, a Fenyegetés a jövőből című kötet[1] gondozása során ismertem meg, amelynek társszerzője volt. 1991 januárjában az Új Honvédségi Szemle szerkesztőségébe kerültem, ahol folytatódott a munkakapcsolatunk: felkérésemre éveken át készítette a minden év elején megjelenő, az előző esztendő főbb katonapolitikai (ma úgy mondanánk: biztonságpolitikai) történéseit közreadó eseménynaptárt, de rendszeresen publikált tanulmányokat is. A „hivatalos" munkahelyi kapcsolaton túl is együttműködtünk: a '90-es évek végén előadója volt az általam a lakóhelyemen szervezett, „Az újságírás alapjai" című, a helyi újság amatőr szerzői részére szervezett tanfolyamnak, valamint részt vett és megnyitóbeszédet mondott a diósdi EU-sarok megnyitóján 2003-ban.

A kiváló újságíró, szerkesztő, hadtudós regényes élete és újságírói-szerkesztői működése nem csupán egy emlékező cikket, de akár egy vaskos kötetet igényelne. E helyütt egy váz-

[1] Tolnay László – Szentesi György – Pirityi Sándor: Fenyegetés a jövőből. Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1986.

latos portré felrajzolására vállalkozom, melyhez a többéves munkakapcsolaton túl az az életútinterjú[2] nyújtott segítséget, amelyet 1990-ben készítettem vele.

KÉPZÉS A „KELETI AKADÉMIÁN"

Bármilyen furcsa is, a katonapolitikai szakértőként magasan jegyzett újságíró összesen másfél napig volt katona: 1945 elején, a második világháború hazai frontján egy repülőezredben aknavetős. 1944-ben érettségizett, utána beiratkozott az akkori Pázmány Péter Tudományegyetem Orvostudományi Karára. Néhány hónapig hallgatott anatómiát Kiss Ferenc professzornál, szövettant, fejlődéstant, orvosi kémiát és fizikát másoknál, de jött a kényszerkiürítés, és Pestszentlőrincről, ahol született és élt, Tatára kellett átköltöznie.

„Már leventeként igénybe vették szolgálataimat 1944 végén. Többedmagammal azt a feladatot kaptuk, hogy a bábolnai ménes lovait kísérjük át Németországba. Mosonszolnokon azonban fájó, ámde álnok búcsút vettem a gyönyörű állatoktól, és visszaszöktem Tatára" – mesélt életének e szakaszáról. Némi bujkálás után a medikus-leventét a komáromi Öregvárba vitték, és beöltöztették katonának. Félnapos kiképzés, azután ki a frontra. Egy kemény harcos nap, utána néhány órás alvás Egyházasrádóc egyik szénapadlásán; amikor pedig 1945. március 31-én hajnalban felébredtek, az utcákon már mindenütt szovjet katonák voltak. A puskákat bedobták a kútba, és megadták magukat… A kitűnő tanuló, kitüntetéssel érettségiző, Horthy Miklós- és közalkalmazotti ösztöndíjjal rendelkező fiatalember orvosi karrierjének itt vége is szakadt. A hazai egyetemi tanulmányok helyett hamarosan a „Keleti Akadémiára" került – így nevezte azt a mindössze két és fél éves szovjet hadifogságot, amelyet az Ararát közelében, Örményország fővárosában töltött le.

Mint elmondta, Jerevánban, útjuk végpontján a hadifoglyok ellátása jobb volt, mint a helyi lakosságé. Egy évig nem láttak ugyan szappant, ő maga elérte a 42 kilós súlyhatárt, és agyhártyagyulladást is kapott; a csapolásokat egy magyar fogorvos végezte érzéstelenítés nélkül. Felgyógyulása után minden módot megragadva kereste a túlélési lehetőségeket: egyrészt fennen hirdette, hogy már letett orvosi szigorlatai vannak, másrészt latin, német és olasz szókincsére építve próbálta megtalálni a teljes fizikai és lelki összeomlás lehetséges ellenszereit. Bár, ahogy ő mondta, ragadtak rá az örmény szavak, kiváltképp a zamatos káromkodások, de a tábor hivatalos nyelve mégiscsak az orosz volt, ezért elhatározta, valamiképpen meg kell tanulnia oroszul.

„Megvesztegetéshez folyamodtam: a határőrség laktanyájába kijáró magyar szabókkal kenyér- és dohányfizetség ellenében előbb orosz újságoldalakat hozattam be, mígnem egyikük vállalkozott a főbenjáró bűnre: a határőrség könyvtárából ellopott egy 1904-es kiadású

Pirityi Sándor
(A szerző felvétele)

[2] Méltóságteljes önvizsgálat az ezredfordulón. Beszélgetés Pirityi Sándor katonapolitikai szakíróval. Új Honvédségi Szemle, 1999/8., 117. Az interjú később megjelent a Honvédségünk a harmadik évezred küszöbén című Új Honvédségi Szemle különszámban (2000), valamint az Évek, lapok, emberek című kötetemben (Kornétás Kiadó, Budapest, 2015). A cikkben közölt valamennyi idézet az életútinterjúból való.

orosz–német szótárt. Mindennap kiírtam belőle tíz szót, és azt meg is tanultam. Minden tizedik nap az ismétlés napja volt. Jómagam nem dohányoztam, de az utcán, munkahelyeinken mindenkitől cigarettapapírt koldultam, ami értelemszerűen vagy orosz vagy örmény nyelvű újságpapír volt. Nem részletezem: 1946 őszén a táborparancsnok politikai helyettese tolmáccsá nyilvánított orosz– német–magyar relációban, később örmény nyelvű részfeladatokkal" – emlékezett vissza életének erre az időszakára.

A MAGYAR TÁVIRATI IRODA MUNKATÁRSAKÉNT

Aztán elérkezett végre a hazatérés ideje; 1947. szeptember 2-án begördült a debreceni pályaudvarra a vonata. Megérkezése feletti örömét beárnyékolta, hogy semmije nem maradt. Egyetemi tanulmányait ugyan folytathatta volna, de dolgoznia kellett. Böngészni kezdte az újságok apróhirdetéseit. Megakadt a szeme egy pár soros hirdetésen: az Új Szó orosz–magyar fordítót keres…

„Félreértés ne essék, a Vörös Hadsereg magyar nyelvű lapja volt az Új Szó. Bementem a szerkesztőségbe, csupa szovjet százados, alezredes, ezredes. Így hívták őket: Illés Béla, Gyáros László, Ráth Károly, Zombor János, Lévai Béla… Próbafordításomat jóindulattal bírálták el, ők lettek első újságíró kollégáim" – világította meg közelebbről az akkori viszonyokat. Az Új Szónál a lap magyarországi kiadásának megszűnéséig dolgozott. Itt jelentek meg első önálló újságcikkei. Munkához nyelvismerete révén jutott. A Minisztertanács Tájékoztatási Hivatala, különböző minisztériumok és kiadók külső munkatársaként dolgozott 1948–49-ben, közben leszerződött fordítóként az 1948-ban létesült Külföldi Sajtószolgálathoz, ahol látványos megmérettetésben volt része. Történt ugyanis, hogy Sztálin 70. születésnapja tiszteletére fordítói versenyt rendeztek. Az ország legjobb gépírónőjének diktálva akkor négy óra alatt 49 oldalt („kisflekket") fordított le oroszról magyarra, ami nem hivatalos országos mennyiségi rekordnak számított.

1951. április 1-jén lett hivatalosan az MTI munkatársa. A felvétel „április elsejei" jellegét az adta meg – mesélte –, hogy „míg napi négyórás bedolgozóként havi 1500 forintot kaptam, a napi nyolcórás munkára való fegyelmezett átállásomat havi 1600 forintos illetménnyel jutalmazták…". Ez akkor persze nagy pénz volt. Az MTI külpolitikai szerkesztőségébe hat-hét nyelven félszáz hírügynökség anyaga érkezett be, de külföldi rádióadásokból és lapokból is dolgoztak. „Műszakja" idejére esett Sztálin halála és az első szputnyik felbocsátása…

Gondosan őrizte azt a minősítést, amit az MTI személyzeti osztálya vezetőjeként Kádár János hitvese készített róla 1955. március 14-én. Kádár Jánosné a jellemzésében egyebek között ezt írta: „1951 óta dolgozik a Magyar Távirati Irodánál mint fordító-újságíró. Pártonkívüli. Szakmai vonalon egyik legtermékenyebb munkatársunk. Hallatlan szorgalommal és szép stílussal rendelkezik. Szakmai felkészültsége és szerény magatartása példamutató. Munkatársai szeretik egészséges humoráért. Viselkedésében mégis gyakran tapasztalható, hogy nyílt állásfoglalástól tartózkodik és ilyenkor magába zárkózik…" Sándor hozzátette: nem tudott mit felhozni a mentségére…

Az MTI a '60-as '70-es években a „káderek kohója" volt, a hírügynökségi munka névtelenségéből sokan váltak „televíziós személyiségekké", olykor főszerkesztőkké, a külpolitikusok közül például Polgár Dénes, Sugár András, Sándor István, Aczél Endre neve említhető. Azokban az években ő is sokszor vezetett televíziós híradót, vett részt katonapolitikai vitaműsorokban a „civil szféra" képviselőjeként.

Négyéves moszkvai kiküldetéséről hazatérve 1967-ben külpolitikai turnusvezető lett, határos munkaidővel, hét telefonkészülékkel az asztalán, nyolc-tíz belső munkatárs és az

egész MTI-s tudósítói gárda uraként és parancsolójaként, teljes anyagkiadási meghatalmazással és felelősséggel, ami egy műszak alatt 30-40 anyag elkészíttetését, megszerkesztését, ellenőriztetését jelentette, számos konzultációval, az illetékes szervek és vezetők azonnali tájékoztatásának kötelezettségével.

1973. július 1-jén előlépett a Külpolitikai Főszerkesztőség helyettes vezetőjévé. Mint elmondta, az 1980-as években az MTI külpolitikai szerkesztőinek kommentálási joguk is volt. Reagan amerikai elnök beszédéről 1981. november 20-án írt kommentárját túl azon, hogy számos budapesti és vidéki lap lehozta, átvette a Reuters brit, az APA osztrák és a TASZSZ szovjet hírügynökség is, miután a távirati iroda „exportrészlege" öt nyelven sugározta külföldre.

A mintegy ötödik évtizede író, szerkesztő szakembert hetvenedik születésnapján, nyugállományba vonulását megelőzően a Magyar Újságírók Országos Szövetségének lapja azzal a kéréssel kereste meg, hogy adjon néhány jó tanácsot a kezdő újságíróknak. A Magyar Sajtó című lap hasábjain többek között ezt üzente az ifjú kollégáknak:

„Általános intelligenciát, az átfogó társadalom- és természettudományos műveltséget egy részterület ismerete nem helyettesíti. Viszont a mindenhez értés keveset ér. A legmeghatározóbb újságírói erények: a fegyelmezettség, az összeszedettség, az alaposság és a körültekintés. Írásunk bukásához elegendő egyetlen hozzáértő ember szakszerű negatív bírálata. A megfontoltságot, az elmélyülést, a kifejezés szabatosságát az olvasók százezrei becsülik, a gyorsaságot a beavatott kevesek. Aki nem fárasztja magát forráselemzéssel és kritikával, időt nyer, de hitelt veszít. Ez pedig tartós károsodás. Aki ügyes megfogalmazással nem tudja keresztülerőszakolni mondanivalóját a tilalomfák között, az inkább műszaki fordítással töltse az idejét. Az újságírás mindenen túl ismeretterjesztés, felnőttoktatás is, nem iskolás fokon; művelése misszió. Igaz, nem gyorsan térülő ráfordítással…"

Talán jó természetének is volt köszönhető, állandó és fő munkahelyén végig elégedett volt. A „vándormadarak" mennybemenetelének korszakaiban is úgy érezte, hogy MTI-snek lenni nyugdíjas állás; ötödik hírügynökségi évtizedébe lépve is vallotta, hogy érdemes volt abban a szakmai és emberi környezetben, annál a hídfőnél kitartani…

TUDÓSÍTÓI ÉLMÉNYEK ÉS TAPASZTALATOK

Moszkvai kiküldetése idejére (1963–1967) esett a drámai Hruscsov–Brezsnyev-váltás; a Kreml tényleg világpolitikai központ volt. „A Szent György vagy a Katalin Teremben adott fogadásokon államfőkkel, kormányfőkkel szinte naponta találkoztunk. Nagy látvány volt, amikor tőlem három méterre De Gaulle tábornok remegő orrcimpával hallgatta a szovjet himnuszt. Indira Gandhi indiai miniszterelnök asszonynak pár szó kíséretében adtam át egy őt ábrázoló magyar emlékbélyeget. Moszkvában egy fogadáson találkozhattam és néhány szót válthattam a Kék Angyallal. Marlene Dietrich megajándékozott fényképével, rajta egy ma már magas árfolyamú autogrammal" – emlékezett vissza a tudósítói időszakra.

Még moszkvai kiküldetése első félévét taposta, amikor meghívást kapott a szovjet tengerhajózási minisztériumból: vegyen részt egy ötnapos sarkvidéki utazáson a Lenin atomjégtörő fedélzetén. Azt tudta, hogy Fidel Castro már tett ilyen utat, sőt Rickover tengernagy, az amerikai atom-tengeralattjárók „atyja" is, de hogy húsz szovjet és külföldi „vezető újságíró" ilyen alkalomhoz jut, álmában sem tudta elképzelni.

Murmanszkból 1964. június 24-én futott ki velük a világ első atomjégtörője az északoszét Kucsijev kapitány parancsnoksága alatt. A nem mindennapi kalandra így emlékezett: „Öt napig nem láttuk az északi Jeges-tengeren felkelni és lenyugodni a napot: fehér éjszakák

voltak. A majdnem tízméteres merülésű Lenin a Kara-tengeren, Novaja Zemlja partjaitól keletre kezdte roppantani a két-három méter vastag jeget. Mi ott álltunk az atomreaktor födémjének szürke acéllemezén és elgondolkoztunk: ez a hajó naponta 200–240 gramm uránnal beéri, igaz, ez háromszáz tonna kőszénnek felel meg. Hatvantagú mérnökgárda felügyelte az utat, amely kétezer tengeri mérföld volt. Közben részt vehettem helikopteres jégfelderítésen, rádiótáviratot küldhettem Budapestre. Az ötödik napon az Ob torkolatában szálltunk partra. Az MTI kiadásaiban mindennap ott szerepeltek tudósításaim…"

„MOSZKVÁBAN HAT HÓNAPIG VAN TÉL, DE EGÉSZ ÉVBEN EL LEHET CSÚSZNI"

Mint minden alkotó ember, az újságíró számára is fontos, hogy hogyan értékelik a munkáját. Három éve dolgozott már Moszkvában, amikor a távirati iroda foglalkozott egyik kollégiumi ülésén tevékenységével. Az értékelés tartalmazott egy édes-bús kitételt: „Az MTI kiadásaiban, sajnos, legfőbb erényét – a tudományos igényű elemzőkészséget – nem tudjuk kellően kamatoztatni… Elemző kommentárjait a lapok csak nagy ritkán veszik át. Ezért van, hogy tevékenységére a lapok szerkesztőségei részéről bíráló megjegyzések hangzanak el: nem hírközlő újságíró típus, nem eléggé rámenős…"

Pirityi Sándor a gyakorlati tapasztalatok alapján megjegyezte: aki akkor Moszkvában rámenős volt, az nem töltött ott sok időt. Napi 13-14 órás munka mellett igen nagy összeszedettséget, önfegyelmet, szigorú fogalmazási szabatosságot kellett tanúsítani, minden lépésre vigyázni… Később évtizedekig ajánlották még a Moszkvába induló MTI-tudósítóknak a híres Pirityi-intelmet: „Moszkvában hat hónapig van tél, de egész évben el lehet csúszni."

Pirityi Sándor szerint a külföldi tudósítói megbízatást sokan kéjutazásnak, pompás üdülésnek képzelik el. Tény – mondta –, hogy a külföldi tudósító (nem alkalmi, hanem tartós, többéves megbízatásról beszélünk) jómódban él, rengeteg különleges élményben, sőt kedvezményben is van része. Ha korrekt módon végzi a munkáját, a fogadó ország kormányzati szervei megbecsülik, segítik munkájában, olykor véleményét is kikérik. De nagy fővárosokban nincs helye a vagánykodásnak. A külföldi tudósító felett más vonatkozásban sem mindig felhőtlen az ég. Nem elég, hogy a fogadó ország külügyminisztériumában külön fiókja van, tele tevékenységének, magatartásának ilyen-olyan dokumentumaival, de olykor fenyegető levelek és telefonhívások is megtalálják.

A HADÁSZATI FEGYVERRENDSZEREK ÉS ERŐVISZONYOK SZAKÉRTŐJE

Moszkvából való hazatelepülése után is gondoskodott az MTI szakmai fejlődéséről. Helsinkiből, Bécsből, Genfből tudósíthatott az amerikai–szovjet SALT-tárgyalásokról, bedolgozhatta magát a hadászati fegyverrendszerek és erőviszonyok témakörébe. Utána jött a „helsinki folyamat", genfi, helsinki, madridi küldetésekkel, közben egy békekonferencia Brüsszelben, béke- és konfliktuskutatási tanulmányút Hollandiában, pártkongresszusok Berlinben, Prágában, Moszkvában. 1980 májusában ismét Moszkvába repült, ezúttal a Szojuz–36 útja alkalmából. Farkas Bertalan kutató űrhajós parancsnokának, Valerij Kubászovnak a társaságában 1980. május 26-án, egy hétfői napon indult a Szaljut–6 űrállomásra. MTI-s kollégája, Kis Csaba Bajkonurból tudósított, ő pedig a CUP-ból, a Moszkvától nem messze levő kalinyini repülésirányító központból. Így emlékezett ezekre a napokra: „Felejthetetlen élmény volt, amikor vörösen-kéken villogó fekete Mercedes vitt a szovjet

fővároson keresztül Kalinyinba. Június 4-ig küldözgettem tudósításaimat a helyszínről, anyagaimat naponta húsz-harminc hazai sajtótermék vette át. Díszes CUP-belépővel, emlékplakettel és »űrokleveléllel« tértem vissza Budapestre – sárga Moszkvicsomhoz…"

Hivatalos kiküldetései között különleges helyet foglalt el 1986. októberi izlandi útja. Ronald Reagan amerikai elnök és Mihail Gorbacsov szovjet pártfőtitkár reykjavíki tárgyalásairól kellett tudósítania az MTI-t, miután 1985-ben már hasonló megbízatást látott el a genfi amerikai–szovjet csúcstalálkozón. „A reykjavíki találkozóra a világ minden részéről háromezer újságíró sereglett össze, és az információszerzésben igen nagy szerep jutott a könyökünknek. Közlekedni nem lehetett, az izlandiak csak a saját nyelvüket értették, a túlterhelt telefonvonalak valósággal izzottak, de azért rendben lezajlott minden. Egyedüli magyar tudósító voltam, jelentéseimet szépen átvette a hazai sajtó. Maga a csúcstalálkozó nem hozott áttörést, ennek megfelelően fogalmaztam: »A gleccserek és a vulkánok országában tudják, hogy a tűz nem házasodik a vízzel, de remélik, hogy az enyhülés áramlata tartósan meghatározza a légkört, valahol félúton Moszkva és Washington között.«"

Pirityi Sándor több könyvet is írt. Talán a legnagyobb sikere az 1973-ban megjelent Óceánok, flották című kötetének volt, amely megpróbált valamiféle haditengerészeti világképet felvázolni. „A könyv, megjelenése után két nappal, elfogyott. Első világháborús magyar tengerésztisztek kerestek meg levélben, hálálkodtak a könyv megírásáért és megjelentetéséért, küldözgették a megsárgult képeslapokat Otrantóról, Poláról, Gibraltárról és természetesen a NOVARA-ról, Horthy Miklós gyorscirkálójáról" – emlékezett vissza.

PROGNÓZIS SZÁZADUNK ELSŐ ÉVTIZEDEIRE

A Pirityi Sándorral készített interjúban egyfajta helyzetértékelést kértem tőle arról, hogyan látja a biztonság kérdését beszélgetésünk idején, az ezredfordulón, illetve mit prognosztizál az új évezred első időszakára. A tapasztalt újságíró, szerkesztő, hadtudós véleménye napjaink világpolitikai eseményeinek tükrében igencsak elgondolkodtató.

„Elmondható, hogy ma Európában az a biztonság »van biztosítva«, amelyet reálisan senki sem veszélyeztetett. Az atom- és rakétapotenciálok kelet–nyugati paritása már több mint három évtizede levette a napirendről a harmadik világháború, vagyis az állami öngyilkosság kérdését, hacsak nem vesszük a véletlenből, a számítási vagy műszaki hibából, egymás szándékainak félreismeréséből vagy félremagyarázásából kirobbanó háború veszélyét, amely nemhogy csökkent volna, hanem még növekedett is. Úgy tűnik, hogy a társadalmat belülről fenyegetik a legkomolyabb, az igazi veszélyek: gátlástalan az erőszak, egyre gyarapszik és tökéletesedik az erőszak eszköztára, vele szemben az államok tehetetlensége. Ehhez képest a környezetszennyezés, a demográfiai aránytalanság, a civilizációs ártalmak, a testi, szellemi és egyéb degenerálódás csak lassan ölő mérgek. […]

Az igazi nemzetközi stabilitást – virágkorában – a kétpólusú világ jelentette, ezt ma már Keleten, Nyugaton bevallják. A két pólus fegyelmezte, kordában tartotta egymást, nem engedett egyetlen térséget sem a perifériára szorulni, udvarolt az el nem kötelezetteknek, számtalan tárgyalási mechanizmust működtetett, nem hagyta a szakadárokat rakoncátlankodni, a nacionalistákat üvöltözni. A ma reklámozott többpólusú világ a bizonytalanság, a kalandorság és ellenőrizhetetlenség melegágya, ennél csak az egypólusú világ lehet roszszabb, önkényesebb, megalázóbb. […]

Ma már világos, hogy Európa egységét hosszú távon sem lehet megvalósítani. Oroszország és a NATO között hidegháborús vagy annál is ridegebb választóvonal képződött. A Balkán tele van törésvonalakkal. Hol felerősödő, hol gyengülő választóvonalak vannak a Kárpát-medencén

belül. A NATO-térségben szaporodnak az „árnyalati" különbségek, az Egyesült Államok és az európai tagállamok között megnőtt a teherviselési és teherbírási, az elkötelezettségi, a haditechnikai és operatív szakadék. Jelentkeznek érdektelenségi, kívülmaradási megnyilatkozások, mellőzöttségi és beleszólási sértődöttségek, a feszültebbé vált nemzetközi helyzet belpolitikai megosztó, differenciáló hatásai. […]

Nemigen változtat a dolgok állásán, hogy új évezredbe lépünk. A gazdagok gazdagabbak, a szegények szegényebbek lesznek, az egészségesek már nem lesznek olyan egészségesek, a földi élet mind jobban elszakad a természettől és természetestől, az emberiség nem lesz képes kompenzálni a tudomány fejlődésének negatív következményeit, a technikai haladás torz kinövéseit. Tartok az erőszak elhatalmasodásától, a kíméletlenség globalizálódásától. Számos társadalmi, politikai, gazdasági folyamat ellenőrizhetetlenné, áttekinthetetlenné, túl bonyolulttá, tehát irányíthatatlanná válik. Megnő a védtelenek száma, az előre nem látható katasztrófák száma. Talán nem a civilizációk háborúja hozza el a világ végét, de ha a jelenlegi irányzatok folytatódnak, az emberiség felkészülhet a legrosszabbra. Kérdés, milyen tartalékok vannak az emberi természetben, gondolkodásban, tud-e az emberiség az elkövetkező nemzedékekben, évszázadokban gondolkozni, tud-e emberfeletti lenni."

Pirityi Sándor szerzői, szerkesztői munkái, megjelenésük sorendjében

- *A leszerelés problémaköre* – Világpolitikai dokumentumok. MTI, Budapest, 1962.
- *Válaszúton a világ* – Katonaszemmel a nagyvilágban. Zrínyi Kiadó, Budapest, 1962.
- *Óceánok, flották*. Zrínyi Kiadó, Budapest, 1973.
- *A leszerelés*, Zrínyi Kiadó, Budapest, 1975.
- *Tengerek stratégiája*. Zrínyi Kiadó, Budapest, 1976.
- *Helsinki után.* Zrínyi Kiadó, Budapest, 1977.
- *A leszerelés* – Nemzetközi tájékoztató. TIT, Budapest, 1978. Budapest
- *Az igazság Afganisztánról* – Dokumentumok, tények, tanúságtételek. (Fordították: Kelemen István és Teller Tamás. A bevezető tanulmányt írta: Pirityi Sándor). Zrínyi Kiadó, Budapest, 1980.
- *A katonai erőviszonyok és hatásuk a nemzetközi politikai viszonyokra* – Politikaitudományi tanulmányok. (Szerk.: Polgár Tibor). Kossuth Kiadó, 1981.
- *Hadászati fegyverrendszerek és korlátozásuk.* Zrínyi Kiadó, Budapest, 1982.
- *A sajtó és a politikai műveltség.* (Közművelődés és politikai műveltség: összeállítás a TIT Szegedi XII. Művelődéselméleti Nyári Egyetemén elhangzott előadásokból) (Szerk. Pirityi Sándor). TIT, Szeged, 1983.
- *Katonapolitika. 1985.* Zrínyi Kiadó, Budapest, 1985.
- *Katonapolitika. 1986.* Zrínyi Kiadó, Budapest, 1986.
- *Változó jelen, jövő.* MTI-FOTO, 1986. (Pirityi Sándor, Soós Lajos)
- *A békediktátummal kezdődött… Hét évtized a békéért*. Zrínyi Kiadó, Budapest, 1987.
- *A katonai feszültség csökkentéséről.* Zrínyi Kiadó, Budapest, 1989.
- *Az ellenségkép változása.* Zrínyi Kiadó, Budapest, 1990.
- *A nemzeti hírügynökség története, 1880–1996*. MTI Kiadói Kft., Budapest, 1996.
- *A NATO déli szárnya a 2000. év küszöbén*. (Biztonságpolitikai füzetek). TIT HABE, Budapest, 1999.